

Резюме на публикациите за участие в конкурса за професор на доц. д-р Андрей Бояджиев

2.1. Филология /Български език. Старобългарски език,

Държавен вестник, бр. 64/16.08.2016 г.

1. Bojadžiev, Andrej. 2006. The Repertorium Initiative: Philological Practices and Markup Technologies, Computer Applications in Slavic Studies. In: *Proceedings of Azbuka.Net. International Conference and Workshop 24-27 October 2005, Sofia, Bulgaria, 27-40*. Sofia: Boyan Penev, 2006.

Статията е обзор на методите, технологиите, филологическите и софтуерните стандарти, използвани при разработката на електронните описания в рамките на инициативата Репертоар на старата българска литература и книжнина с компютърни средства. Обрисован е пътят на взаимодействие на класическото филологическо образование с модерните компютърни технологии в областта на публикуването, търсенето и извличането на информация от електронни източници.

2. Velčeva, Boryana, Bojadžiev, Andrej. The Slavonic Text of Acta Thomae in India. *Scripta & e-Scripta* 3-4, 2006. 95–119.

В публикацията се въвежда в научно обръщение преписът на текста на „Деяния и мъчение на св. апостол Тома“ според Станиславовия чети-миней (НБКМ 1039). Проучването обхваща текстовите и езикови особености на преписа, като особено внимание е обърнато върху връзките на този препис от 14. век с дамаскинарската традиция. Посочени са най-близките гръцки паралели на този текст. Изследването е снабдено с издание на текста.

3. Boyadzhiiev, Andrej. Диалог и духовност. Т. 1. Сборник в чест на Румяна Златанова. *Festschrift für Rumjana Zlatanova zum 60. Geburtstag*. Съст. Спартак Паскалевски. С., ТЕМТ, Старобългарска литература 35-36, 2006. 226-229.

Публикацията е отзив на сборника от статии в чест на проф. Румяна Златанова.

4. Велчева, Боряна, Бояджиев, Андрей, Филипов, Владимир. Славянски етимологии. Вѣко, вѣжда, челюсть, Charles Gribble *Festschrift*, редактор Scatton, E. A. Slavica Publishers, 2007. 209-219.

Това е етюд върху няколко славянски думи – произход на корените им и промените на тяхното значение през вековете.

5. О древнейшей восточнославянской азбуке. В: *Кириллица и глобализирующийся мир (Материалы круглого стола)*, 65–73. София: Дом Москвы в Софии.

Публикацията прави анализ на най-стария препис на абецедар в източнославянската традиция, запазен върху брезова кора. Изтъкват се особеностите на състава, предлага се ранна датировка и се реконструира връзка със старобългарската кирилица от 10. век.

6. Бояджиев, Андрей. Писменост. Кирилица и глаголица. Връзка с епиграфиката. Паметници, В: Анисава Милтенова (съст. и ред.), *История на българската средновековна литература*, 54-75. София: Изток-Запад, 2008.

Това е уводен текст за началото на славянските азбуки и за изворите за изучаване на старобългарския език и литература. Направен е обзор и систематизация на двете старобългарски азбуки – възникване, типологизация на формите и начертанията и правописните видове в ранните ръкописи и епиграфски паметници. Самите ръкописи са подредени според типовете текстове, а за епиграфските паметници са използвани типологизациите, създадени за славянската, гръцката и латинската традиция. Публикацията е снабдена с обширна литература, посочваща изданията на паметниците и най-важните проучвания.

7. Бояджиев, Андрей. Йоасаф Бдински. В: Анисава Милтенова (съст. и ред.), *История на българската средновековна литература*, 581–582. София: Изток-Запад, 2008.

Статията представя кратка характеристика на Йоасаф Бдински и неговото творчество.

8. Bojadžiev, Andrej, Dimitrova, Tsvetana. The Linguistic Information in the Electronic Corpus of Old Slavonic Texts. *Scripta & e-Scripta* 6, 2008. 105-149.

Статията е посветена на начините, по които би могла да се представи и обработва лингвистичната информация в корпусите от средновековни славянски текстове. Изтъкнато е значението на прилагането единни практики и стандарти с цел обмяната на данни между отделни инициативи.

9. Bojadžiev, Andrej, Hristova, Iskra, Peev, Dimităr. Digitizing the Manuscript Collection of the Rila Monastery. In: Heinz Miklas, Anisava Miltenova (eds.), *Slovo: Towards a Digital Library of South Slavic manuscripts*, 166-176. Sofia: Boyan Penev, 2008.

Статията е обзор на начините и етапите на дигитализация на ръкописната сбирка на Рилския манастир, които са извършени в рамките на няколкогодишен научен проект.

10. Bojadžiev, Andrej, Constructing Repertorium 3.0. Another View of the TEI P5 Model for Medieval Manuscript Descriptions, *Scripta & e-Scripta* 7, 2009. 13-48.

Статията е посветена на начините за съставяне на схема за електронно описание на ръкописи. Проучена е историята на инициативата Repertorium, изтъкната е нуждата от

промяна на някои принципи и начини за работа с електронния вариант на схемата за описание и са очертани пътищата за тази промяна. В детайли е посочено как точно се извършва това създаване на новия модел, който да почива на модерни компютърни технологии, без да наруши добрите филологически практики. Най-трудните случаи са дискутирани и са обвързани с добрите практики както с най-добрите ръкописни описания, така и с препоръките на WWW3 консорциума в областта на електронната обработка.

11. Бояджиев, Андрей, К. Steinke, X. Ylli. Die slavischen Minderheiten in Albanien. 1. Teil Prespa – Vernik – Boboshtica, Съпоставително езикознание / Contrastive linguistics 34(1), 2009. 155-158.

Рецензията изтъква важното значение на проучването на славянските говори в Албания. Тази книга е важна, защото представя моментното състояние на тези диалекти, тяхната постепенна трансформация.

12. Бояджиев, Андрей. За електронния корпус от средновековни български текстове с речник. Български език 57(1), 2010. 7-22.

Публикацията предлага систематичен поглед върху начините, средствата и етапите при изграждането на корпус от средновековни славянски текстове.

13. Бояджиев, Андрей. За магистърската програма „Компютърна лингвистика. Интернет технологии в хуманитаристиката“. Български език 57(1), 2010. 138-139.

Статията е обзор на насочеността, структурата и развитието на магистърската програма от нейното възникване през 2001 г. Посочено е значението на тази магистърска програма за подготовката на кадри за висшето образование, науката и бизнеса.

14. Димитрова, Цветана, Бояджиев, Андрей, Сегментация на диахронните корпуси. В: Анна-Мария Тотоманова (ред.), *Компютърни и интерактивни средства за исторически езиковедски изследвания. Сборник доклади от заключителната конференция*, 96–106. София: ПАМ, 2011.

Статията е посветена на една от най-важните части при съставянето на езиков диахронен корпус – сегментацията на текста. Това е особено важен проблем, защото акцентът в оформянето на езиковия корпус е върху точната атрибуция на текста, за разлика от електронното дипломатическо издание, което следва сегментацията на извора. За да обясни тази разлика публикацията се спира на дефиницията на корпусите, разликата между корпус и издание, видовете и начините за сегментация на езиковата и текстовата информация. В статията се прави предложение за организацията на тази информация.

15. Велчева, Боряна, Бояджиев, Андрей. За едноеровия правопис с ъ в старите български паметници. В: Mihály Koscis, Henrietta Majoros (eds.), *Legendák, kódexek, források. Tanulmányok a 80 eszendős H. Tóth Imre tiszéletére*, 355–358. Szeged: Jatepress, 2012.

Този текст е продължение на темата за правописните и езикови школи в славянската средновековна книжнина. Подчертава се значението на тази школа, като се изтъква нейното ранно възникване, очертават се пътищата на нейното проникване сред южните и източните славяни. Тази тема е продължение на по-ранна публикация върху най-ранния староруски препис на Житието на св. Кондрат. Новото тук е в привличането на нови материали и в опит за синтез на данните от източниците.

16. Krāstev, Georgi, Bojadžiev, Andrej. On the Dating of Codex Suprasliensis. In: Anisava Miltenova (ed.), *Rediscovery: Bulgarian Codex Suprasliensis from Xth century*, 17–24. Sofia: Iztok-Zapad, 2012.

Статията е опит за датировка на един от най-важните старобългарски паметници – Супрасълския сборник. Въз основа на палеографски, езикови и културни доказателства се прави извод, че времето на възникване на ръкописа трябва да се отнесе във времето около средата на 10. век.

17. Бояджиев, Андрей, Димитрова, Маргарет. Апокрифът за апостол Тома в късната дамаскинарска традиция. *Годишник на Асоциация "Онгъл"* 4(2), 2012, 110–121.

Публикацията прави обзор на текстовете за апостол Тома в късната дамаскинарска традиция, като особено акцентира върху работата на Йосиф Брадати, Янкул Хрельовски и Тодор Пирдопски. Посочени са разликите и приликите с ранните дамаскинари. Типологизирани са видовете промени, които са извършени в късния период. Статията е придружена с издания на текстове.

18. Bojadžiev, Andrej. Guidelines to Repertorium Initiative XML Model for Manuscript Descriptions. *Scripta & e-Scripta* 10–11, 2012. 9-103.

Това е практическо ръководство за електронно описание на средновековни ръкописи, което е в основата на инициативата Репертоар на българската литература и книжнина с компютърни средства. В това ръководство е намерил отражение опитът за използване на електронни технологии в палеославистиката от 1995 г. насам. Всеки детайл от изготвянето на пълен опис на средновековни ръкописи е дискутиран, като е обърнато внимание на различните начини на неговото представяне, за да може да бъде отразена разнообразната традиция при съставянето на каталозите. Публикацията представя трансформация на традиционния филологически поглед във вариант, подходящ за електронна обработка. Обсъдени са и най-трудните случаи в практиката, като описание на ръкописи, намиращи се в различни хранилища, съставени от няколко части (конволюти) и състоящи се от два слоя (палимпсести). Особено внимание е обърнато на

необходимостта в схемата за описание да присъстват елементи, специфични за каталогизирането на славянските ръкописи.

19. Бояджиев, Андрей. „Пастирят“ на Ерм в „Пандектите“ на Антиох, *Език и литература* 1-2, 2013. 25-34.

Публикацията представя опит да се открият и анализират частите от книгата на „Пастир“ на Ерм в славянската традиция. Първият преводен текст, който пази следи от тази книга, се открива в Пандектите на монаха Антиох – славянския превод от 10. век на гръцкото съчинение от началото на седмото столетие.

20. Бояджиев, Андрей. Пътешествие в българската роднинска терминология. *Българска реч* 1, 2014. 90-93.

Рецензията е посветена на книгата „Българска семейно-родова лексика. Енциклопедичен речник“. Книгата е плод на стар проект от началото на 80-те години, който е бил изоставен. Години след това проф. Христо Холиолчев се връща към тази тема и офомя материалите в този речник. Отзивът изследва възможността да се четат данните от тази енциклопедия по няколко различни начини и акцентира върху фактът, че тази публикация представя богатството на българското слово по един убедителен и вълнуващ начин.

21. Bojadžiev, Andrej. Tracing the Greek Parallels to Acta Thomae in India as Witnessed in MS NBKM 1039. *Scripta & e-Scripta* 13, 2014. 89–106.

Въз основа на направеното проучване за най-близките гръцки паралели с текста на сборник 1039 от НБКМ (тук № 2), публикацията е посветена на допълнително уточнение на критериите за издаване на гръцкия текст на славянските новозаветни апокрифи. Очертана е възможността чрез използване на подробно гръцко критическо издание на текста да се подберат онези разночетения, които са най-близко до славянския текст. На тази основа е публикуван предполагаем реконструиран гръцки текст, който почива на реално състояние въз основа на най-близки варианти на текста.

22. Dacheva, Gergana, Dimova, Diana, Boyadzhiev, Andrej. The Edition of Vlad Gladichov's Copy of Istorija Slavnjnobolgarskaja by Paisij of Hilandar. *Scripta & e-Scripta* 13, 2014. 305-307.

Публикацията изтъква значението на изданието на Гладичовия препис при проучването на История славянобългарска.

23. Tsvetana Dimitrova, Andrej Bojadziev. Historical Corpora of Bulgarian Language and Second Position Markers. Proceedings of the First International Conference Computational Linguistics in Bulgaria., Sofia: Institute for Bulgarian Language, 2014, ISSN:2367-5578, 55 – 63.

Статията проследява историческите промени при съюзите, стоящи на 2 място в изречението в старобългарски с помощта на данните от съществуващите корпуси и лични архиви.

24. Бояджиев, Андрей. Тъзица. *Българска реч* 21(4), 2015. 105-109.

Статията представя историята на една дума и на нейния корен. Проследено е пътуването ѝ от най-ранното нейно засвидетелстване в Учителното евангелие от Константин Преславски до появата ѝ под нова форма в говорите на Северозападна България. Поправено е критичното издание на Мария Тихова като е намерен точен гръцки паралел на част от текста.

25. Bojadžiev, Andrej, Writing Old Cyrillic and Glagolitic in GNU/Linux with Bulgarian Phonetic Traditional Keyboard Layout. *Scripta & e-Scripta* 14-15, 2015. 73-87.

Статията е практическо ръководство за създаването на удобна работна компютърна среда за работа със символите от старата кирилица и глаголица на операционната система GNU/Linux. Публикацията разяснява стъпка по стъпка как се прави това. В резултат на създаването на допълнения при фонетичната подредба на кирилицата на клавиатурата и допълнителната клавиатурна подредба за глаголицата, се създава възможност за писане на двете писмени системи в която и да е програма в Линукс. Това значително облекчава работата на специалиста по стари славянски езици и култури.

26. Bojadžiev, Andrej, Katharina Bracht. Hippolyts Schrift In Daniele: Kommunikative Strategien eines frühchristlichen Kommentars. *Scripta & e-Scripta* 14-15, 2015. 385-387.

В тази рецензия се отбелязва новаторския подход на Катарина Брахт при проучването на раннохристиянската литература. Чрез използването на подходите на комуникативните стратегии се предлага един нов прочит на най-ранния коментар на библейска книга, създаден около 204 г. Изтъква се значението на този подход при по-нататъшните проучвания върху ранни християнски текстове.

27. Димова, Александра, Стоименова, Гергана, Соколова, Симонета, Бояджиев, Андрей, Съдържание на годишници 11 – 20 на списание „Българска реч“ (2005 – 2014). *Българска реч* 22 (2), 2016

Тази библиография е продължение на библиографията за първите 10 години на списанието, публикувана през 2014 г. Новост е, че подготовката на библиографията е извършена от специализирания сайт на списанието, създаден по научен проект на Факултета за славянски филологии. Чрез предварително въвеждане на рубрики на списанието е създадена възможност за избор на отделните публикации, което е осигурило коректното извличане на информацията. Създадена е електронна среда на списанието.

28. Bojadžiev, Andrei. Cyril and Methodius and the Unity of Europe. In: Lino Bianco (ed.), *Celebrating the legacy of Cyril and Methodius. Apostles of Culture and Education. Hosted by the President of Malta and Mr Preca. San Antonio Palace, Attard, 13–14 May 2016*, 56 – 81. Valetta: Office of the President of Malta, 2016.

Публикуваната лекция е увод в делото на свв. Кирил и Методий. Изложението обхваща историята на тяхното дело с особен акцент върху значението на формирането на славянското писмо и език за Европа и българите днес.

29. Бояджиев, Андрей, Как чуждото става свое. Етюд върху ранната славянска писменост, Тринадесети международни славистични четения Мултикултурализъм и многоезичие, редактор: Григоров, Добромир. Софийски университет, 2016 (под печат).

Публикацията е посветена на механизмите на въздействие при отделните книжовници, участвали в написването на един определен ръкопис – най-стария препис на Пандектите на монаха Антиох по ръкопис Воскр. 30. Открито е влиянието на писача А върху другите книжовници, най-вече върху Б. Проследени са промените, които настъпват при правописните правила на писача Б, като те са проследени от първата фиксация на неговия почерк в ръкописа до момента, в който правописната норма на обкръжаващата среда променя и неговата ортография според правилата на скриптория.

30. Бояджиев, Андрей, Григорий Цамблак. Слово за преподобните отци и жени в Сирна събота 2016. В: Сборник в чест на проф. дфн Анисава Милтенова, 2016 (под печат)

Публикацията съдържа кратък анализ на историята на текста на Словото за преподобните отци и жени на Григорий Цаблак. Акцент в статията е езиковият анализ на Словото, като е обърнато внимание на начините на изграждане на текста – риторични фигури и тропи, обогатяването на книжовния език с нови думи и изрази. Част от анализа е свързан с езиков анализ на преосмислянето на значението на традиционни по значение думи и изрази, употребата на редки граматични конструкции, както и опит да се открият народни езикови черти в текста.

31. Петков, Петко, Бояджиев, Андрей, За една приписка от Зограф, Старобългарска литература, 2016.

Статията е посветена на обширна приписка открита в старопечатна книга от Зографския манастир. В публикацията е направен опит, според тази приписка, да се проследи историята на книгата от първия ѝ притежател до попадането ѝ в Зографския манастир.

32. Новозаветният апокриф „Видение Павлово“ в дамаскина на поп Цвятко (Cod. D. Slav. 27).

Публикацията е посветена на един от най-късните представители на текста на „Видение Павло“ в южнославянската традиция, този от дамаскина на поп Цвятко от сбирката на ЦСВП. Изследването съдържа сравнение на състава на сборника със средновековните ръкописи с некалендарно съдържание, сравнение с ранните новобългарски сборници и дамаскини. Правят се изводи за времето и мястото на възникване на ръкописа.

33. Южнославянската традиция на „Деянията на св. апостол Тома в Индия“. Т. 1. Старинната традиция (приет за печат в поредицата *Studia Mediaevalia Slavica et Byzantina* 6)

Издание на всички известни старинни варианти на Деяние и мъчение на св. апостол Тома в славянската традиция. Изданието е придружено с речник-индекс и гръцко-славянски лексикални съответствия. В увода е направена характеристика на използваните препис от текстологична и езикова гледна точка.

34. Старобългарска читанка. Текстове. Речник. Справочник.

Помагалото е замислено като учебно пособие в три части: Текстове, Речник и Справочник. Текстовете обхващат най-важните жанрове от старобългарската литература. В справочника са поместени, полезни сведения като старобългарските азбуки, словообразователни суфикси и представки, парадигми на склоненията и спреженията, тематичен указател по някои от най-важните области на изследване и цитирана литература. Поместените библиографски посочки съставят обширен списък от споменатите в труда източници и основни трудове в областта. Една голяма част от нея представя посочки към енциклопедични статии, достъпни за българския читател.